

Aleš Zpěvák

Zoubek, Vladimír: Právověda a státověda. Úvod do právního a státovědního myšlení

Plzeň : Aleš Čeněk, 2010. 700 s. ISBN 978-80-7380-239-4.

Pokud sledujeme teorii a úvahy zaměřené na oblast právní vědy, tj. právního či neprávního myšlení nebo na oblast všeobecné státovědy, nutně se seznámíme s Doc. JUDr. Vladimírem Zoubkem, CSc., autorem jehož díla a monografie se staly neopomenutelnými základními kameny v oboru ústavního práva, teorie práva a státovědy. Doc. JUDr. Vladimír Zoubek, CSc., autor recenzované publikace, je vedoucím Katedry veřejnoprávních disciplín Policejní akademie České republiky v Praze. Specializuje se nejen na oblast veřejnoprávních disciplín, ale též na problematiku vexilologie v recentním i retrospektivním pohledu. Je členem Vexilologické společnosti, Českého sdružení pro právní a sociální filozofii etc. Vedle autorových studií, článků, textů a editovaných publikací stojí též dvě monografie: *Postmoderní problémy lidských práv a globální bezpečnosti (2001)* a *Právověda a státověda. Úvod do právního a státovědního myšlení (2010)*. Právě druhá zmíněná monografie je vrcholným dílem autora, který si dal za úkol napsat dílo, které by danou problematiku přehledně shrnovalo a přibližovalo širší veřejnosti. Čtenář, jenž není příliš zdatný v odborných právnických či historických termínech, má tedy možnost všechny tyto pojmy pochopit především díky velmi přístupné a čtivé formě, kterou je tato publikace napsána. Můžeme již nyní deklarovat, že autor vytyčený úkol splnil. Dílo se stalo „pomyslnou biblí“ této oblasti. Autor na 700 stranách přináší systematický a vyčerpávající popis dané problematiky. Nedílnou součástí celé monografie jsou i velmi praktické a v kontextu se studií zcela nezbytné přílohy, mezi nimiž přirozeně najdeme např. Magnu Chartu libertatum, Deklaraci práv člověka a občana, Zlatou bulu sicilskou, Chartu spojených národů, Smlouvu o Evropské unii a mnoho dalších. Svou koncepcí a rozsahem se toto dílo podstatně liší od všech prací, které byly v České republice v posledních letech v této oblasti vydány.

Celá monografická studie je členěna na dvě části. Část první je nazvána „Úvod do právního a neprávního normativního myšlení“. Tato část je dále dělena do dvanácti kapitol, v nichž se autor zaměřuje na vysvětlení a rozbor jednotlivých elementů a o rozbor některých snah o teoretické uchopení této problematiky. Kapitola druhá této části se zabývá elementárními prvky v oblasti předmětu a struktury právní vědy. Tato kapitola podává nejprve obsáhlejší exkurs do problematiky právní vědy. Zabývá se z různých zorných úhlů podstatou práva a jeho vztahem k jiným společensko-regulativním systémům. Mimořádnost a ojedinělost též zaujímá kapitola třetí, která nese název „Právní a neprávní normativní systémy“. Tato kapitola je obohacena mnohými citáty významných historických osobností, které se zasloužili o vývoj práva a právní vědy, o rozvoj systému morálních hodnot, jakož i o rozvoj historicky významných států. Právě tyto citáty a jednotlivé exkursy (Desatero přikázání, zpěv Bhagavadgíty aj.) tvoří v kontextu s teorií neobyčejnou studii, která provádí čtenáře nejen právní problematikou, ale rozšiřuje též jejich všeobecný přehled. Čtvrtá kapitola je koncipována jako „Úvod do problematiky lidských práv“. Autor se zabývá především univerzálností základních práv a svobod, jakož i právním i mimoprávním fenoménem lidských práv. Nemohu nezmínit významnou podkapitolu této části týkající se mezinárodních pramenů lidských práv, kterou autor zcela vyčerpávajícím způsobem analyzoval a zhodnotil. Podstatnou částí čtvrté kapitoly je též úvod do problematiky terminologie lidských práv, jakož i rozbor textu hlavy I. Listiny základních práv a svobod. Pátou kapitolou začíná rozsáhlá část, která pojednává o vývoji přirozeného a pozitivního práva. Cílem této části práce je tedy zejména deskripce problematiky v odpovídajícím rozsahu a její zhodnocení, které je

podpořené doktrínálními závěry, jakož i vlastními stanovisky autora. Přehled právních koncepcí vývoje právního myšlení se tak v této části studie stává přehlednou syntézou poznatků zkoumané tematiky, aniž by byl zatížen pouhou popisností. Systému a pramenům práva se autor věnuje v kapitole šesté. V této části studie přibližuje autor klasifikaci systému práva v restriktivním a extenzivním smyslu, dále též popisuje prameny českého práva. Pro rozvoj doktríny lidských práv v České republice je též velmi významná činnost Ústavního soudu, který v řadě svých nálezů, které autor taxativně uvádí, vyložil podstatu jednotlivých práv extenzivně a rozšířil tak jejich reálný dosah. Za velmi zdařile koncipovanou považuji kapitolu sedmou a osmou, která se obecně věnuje právním normám. Přehledná a výstižná charakteristika celé struktury poskytuje čtenáři dostačující vhled do této problematiky. Autor se snažil vypustit nadbytečné pasáže odborných zdrojů a do práce vkomponoval jen ta nejdůležitější fakta, ve kterých se lze dobře orientovat. Kapitola devátá byla vyhrazena tématu výkladu právních norem. V této části práce je vysvětlen nejen význam právní interpretace, ale též jednotlivé metody, které jsou používány při právním výkladu, tj. výklad jazykový, logický, systematický, historický či teleologický. Autor neopomenul ani přiblížit subjekty právních norem. V desáté kapitole se čtenář může seznámit s právním vědomím, ale též i s právními principy a právní latinou, která je neodmyslitelnou součástí práva jako takového. Rozsáhlou částí práce je též kapitola jedenáctá zabývající se v recentní době aktuální problematikou právních kultur, právních civilizací a právní geografii. Autor pro větší přehlednost včlenil do jednotlivých podkapitol jednotlivé exkursy, které jsou garancí atraktivnosti daného tématu. Jedním z těchto exkursů jsou například předpisy a povinnosti dle Koránu. Téma právních kultur a civilizací je fenoménem hodně diskutovaným, a to v souvislosti zejména tzv. Sřtetu civilizací (Clash of Civilizations). Současný svět se mění a konflikty mezi civilizacemi nejsou záležitostí vzdálených zemí. Jednotlivé sřtety už nacházíme na evropském kontinentu (např. bývalá Jugoslávie). Autor v této části zcela správně poukazuje na díla dvou celosvětově uznávaných autorů, zabývajících se touto problematikou, a to na Samuela Huntingtona a Francise Fukuyamu. Na konci této kapitoly autor předkládá tezi, že cílem Západu by mělo být udržení hospodářské, politické a i vojenské převahy ve světě, ale též snaha o pochopení minoritních civilizací. Ve dvanácté kapitole první části se autor věnuje poznámkám ke kvalitě jednotlivých právních systémů.

Část druhá této monografie nese název „Vstup do státovědní problematiky“. Obsahově je členěna na 11 kapitol, které velmi vznešeným stylem přinášejí informace a fakta dané problematiky. Elementárním prvkem těchto kapitol je vždy stát, jehož charakteristiku autor konkretizuje. Východisko celé části monografie spočívá ve vývojové analýze vztahu státu a společnosti, institucionálního pojetí státu a jeho elementárních atributů. Autor věnuje pozornost formám vlády, jakož i formám státu, dále také šireji koncipovaným otázkám demokracie a státu. Charakteristika jednotlivých forem vlády z globálního pohledu umožňuje pochopit mechanismus fungování recentních států. Každá kapitola je opět obohacena mnohými exkursy, které encyklopedicky prezentují tuto část.

Monografická studie Doc. JUDr. Vladimíra Zoubka, CSc., je přínosná z několika důvodů. Jedním a nikoli nepodstatným je seznam knih, monografií, pramenů a článků z odborných periodik, z nichž je celá řada v textu zmiňována a hodnocena. Tou hlavní devizou recenzované publikace však je splnění úkolu, který si autor před lety zadal – napsání monografie, která by byla komplexní analýzou právního a státovědního myšlení. Není to jediná kniha zabývající se tímto tématem, oproti ostatním má však ojedinělý způsob zpracování v kontextu se současnými a historickými elementy. Svou povahou tak zaujme především odbornou veřejnost, ale domnívám se, že i laický čtenář si v knize najde velmi zajímavé pasáže. Praktický i teoretický přínos obsažený v jednotlivých oblastech monografie zaslouží hluboké ocenění. Koncepce práce je autorem logicky rozvržena do uspořádaných a vnitřně členěných kapitol. Vysoké ocenění též zaslouží kvalifikované zacházení s rozmanitou

vědeckou literaturou, jakož i s dalším pramenným materiálem. Právní interpretace autora je velmi přesvědčivá a přesná. Závěrem můžeme tedy shrnout, že monografie Doc. JUDr. Vladimíra Zoubka, CSc., je zpracována lege artis na velmi vysoké úrovni a významnou úlohu bude mít jako vysokoškolská učebnice, nikoli pouze pro právnickou obec, ale též pro doktorský studijní program policejních akademií v České republice a na Slovensku.

*Mgr. Aleš Zpěvák
Katedra veřejnoprávních disciplín
Policejní akademie České republiky v Praze,
Praha, Česká republika
e-mail: zpevak@polac.cz*